

Kungälvbygden

2015

ÅRGÅNG 38

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I KUNGÄLV

Välkommen till Kungälv's naturskyddsförenings årsmöte och vårföreläsning

Onsdagen den 18 mars 2015 kl. 19.00

Plats: Mimers hus, miniaulan

Efter årsmötesförhandlingar och fika avnjuter vi årets vårföreläsning med Leif Lithander, biolog på Naturhistoriska muséet i Göteborg. Temat är: Vart tog de stora djuren vägen? Om människan och den biologiska mångfalden

Hjärtligt välkomna!

Dagordning för årsmötesförhandlingarna

1. mötets öppnande
2. val av ordförande och sekreterare för årsmötet
3. val av 2 justerare att jämte ordföranden justera protokollet
4. fråga om stämman blivit behörigen utlyst
5. styrelsens verksamhetsberättelse
6. revisorernas berättelse
7. fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för föregående år
8. val av styrelseordförande
9. val av övriga ledamöter och suppleanter
10. val av 2 revisorer
11. val av 3 personer som valberedning
12. **antagande av nya stadgar**
13. övriga frågor
14. mötet avslutas

Eventuella motioner till stämman skall vara inlämnade två veckor före årsmötet.

Framsida: lövsprickning i Guddehjälm (Foto: Lars Peterson)

Verksamhetsberättelse för 2014

Naturskyddsföreningen i Kungälv

Bildad 1972

Bankironummer: 533-9825,
organisations nr. 853300-9331

Hemsida: www.kungalv.naturskyddsforeningen.se

Kontaktperson i kretsen är Stig Johannesson

Styrelse

Ordförande	Stig Johannesson, Munkegärdegatan 355, 442 41 Kungälv andolf@swipnet.se	0303-168 82 076-34 64 515
Vice ordf.	Johan Hjerpe, Olserödsgatan 49, 442 42 Kungälv johan_hjerpe@yahoo.com	0303-15 123 0768-93 28 94
Sekreterare	Helene Wählander, Alfredsvägen 3, 442 97 Kode hw281245@gmail.com	0707-899 555
Kassör	Alexander Smith	
Ledamot	Anne-Marie Gunnarsson ann-marie.b.gunnarsson@telia.com	0303-24 94 38 0733-09 60 64
	Kari Marstrander Bové	
	Kåre Ström, Tvetgatan 277, 442 33 Kungälv karestrom@telia.com	0303-24 95 95
	Lars Peterson, Bäckevarv 230, 442 95 Hälta	0303-22 70 05
Valberedning	Bernt Petersson bp5904@gmail.com	0706-21 03 23

Arbetsgrupper/ansvarig för särskilda frågor

Mat och miljö	Anne-Marie Gunnarsson, Helene Wählander
Fågelskydd	Lars Peterson, Kåre Ström
Skogsfrågor	Kåre Ström, Stig Johannesson, Lars Peterson
Kulturmarker, ängsverksamhet	Johan Hjerpe
Länsrepresentant	Stig Johannesson
Hemsida	Helene Wählander

Lokal/kretsstuga

Styrelsemöten har hållits i Studieförbundets lokal på Västra gatan 66b. Årsmöte hölls i Mimers hus.

Samarbetspartners

Rädda Svartedalens vildmark	www.raddasvartedalen.se
Kungälvsnornitologerna	www.kungalvsornitologerna.se
Kungälvsmat	

Medlemmar: Vid årets slut var antalet medlemmar ca 600 st (ca 1110 inkl. familjemedlemmar).

Styrelsemöten: 11 styrelsemöten har hållits under 2014.

Program 2015

Programpunkter kan komma att ändras, tillkomma eller utgå. Håll utkik på vår hemsida www.kungalv.naturskyddsforeningen.se, i ”Dag för dag” i KP, eller hör med någon i styrelsen.

* *Samarrangemang med Västkoststiftelsen*

** För kollektivtrafik till Kungälv, ta Grön Express till Kungälvs busstation, ca 5 min gångtid till Kungälvsparken, alternativt Röd Express till Kungälvsmotet, ca 10 min gångtid till Kungälvsparken.

Ons 18 mars **Vårföreläsning och föreningens årsmöte**

kl 19:00 Inbjudan och info på sidan 2. Se även annons på sista sidan.

Lör 11 april **Ängsfagning**

kl 10.00 Vi träffas för att faga vår slätteräng, dvs göra den fin inför växtsäsongen. Ängen räfsas då fri från kvistar och löv. Eventuellt kan det bli aktuellt att bränna av fjolårgäset för att undvika förnaansamling. Fagningen är av stor betydelse för utbildandet av en rik ängsflora. Tag med räfsa om du har, annars lånar vi av varandra. Samling vid Kolebacka i Fontin. Kontaktperson: Johan Hjerpe, 0768-932894.

Lör 18 april **Klädbytdag**

10.30-13.30 Förnya klädgarderoben på ett hållbart och klimatsmart sätt. Ta med max 5 rena och fräscha plagg. Skor går också bra om de är i nyskick. För varje plagg får du en bytesbiljett som du använder i ”bytesbutiken”. Eventuellt överblivna kläder skänks till välgörenhetsorganisationer. Inlämning kl 10.30-11.30 i entréhallen, Mimers hus. Bytesbutiken öppnar kl 12.00 i Hörsal 1 och stänger kl 13.30.
Arrangör: Kungälvs kommun, Svenska Naturskyddsföreningen, studieförbund

Lör 25 april **Fågel, fisk eller mittemellan***

kl 10.30 Vandrings för hela familjen i det tätortsnära naturreservatet uppe på Fontinberget i Kungälv. I och kring sjön Svarte Mosse sjuder det av liv under våren, änder och gäss flockas, grodor och paddor smyger i strandkanten eller simmar i vattnet tillsammans med allehanda småkryp. Från träden hörs ivrig fågelsång. Under temat djur och växter om våren i vanlig barrblandskog och skogssjö vandrar vi kring sjön Svarte mosse. Vi leker naturlekar och undersöker försiktigt djurlivet i sjön genom att häva i vattnet. Gamla sagor och nya sånger om djur och natur planeras och om vädret vill, en mysig fikastund i vårsolen vid sjöns strand. Naturvandring för barn i åldrarna ca 5 – 9 år och föräldrar. Längd ca 1,5 km lättvandrad terräng, barnvagn går bra. Ta gärna med matsäck! Samling vid motionscentralen i Fontin kl 10.30. Aktiviteten slut ca 12.30. Naturguider är Lena Smith och Alexander Frisborg. OBS! Anmälan till Lena senast dagen innan på telefon 0733- 45 07 59, begränsat antal deltagare.

Tis 5 maj **Fåglar och vårblommor vid Nordre älvs mynning***
kl 17.30 Vandring på strandängar och lövkullar där älven möter havet. Vi hoppas få se rastande vadare, änder och gäss samt vårväxter i kulturmarkerna på Lilla Överön och Karholmen. Ta med varma kläder och matsäck, samt gärna kikare. Terrängen är relativt lättgången, men ta ändå med rejäla skor eller stövlar. Guider är Kåre Ström, 0737-723204, och Roger Gahnertz. Samling vid Kungälvsparken** 17.30 eller vid en iordningställd parkeringsplats på Lilla Överön, kl. 18.00 (fortsatt ca 500 m västerut förbi bussens ändhållplats). Turen beräknas ta ca 3 timmar.

Lör 9 maj **Tofta kile och kustlandskap***
kl 07.30 Vi vandrar i fågel- och florarika kustmarker och våtmarkslandskap vid Tofta kile där vi hoppas få möta vårens fåglar och spirande grönska i kulturmarker kring Tofta herrgård, Äggdal och Hjelm's udde. Vi spanar efter vadare och änder samt tidiga vårväxter. Längs stigen vid havsstränderna finns även kulturspår efter den senaste sillperioden. Ta med varma kläder och matsäck, samt gärna kikare. Terrängen är relativt lättgången, men ta ändå med rejäla skor. Guider är Kåre Ström, 0737-723204, och Roger Gahnertz, 0703-580430. Samling vid Kungälvsparken** 07.30 eller vid parkeringen vid Tofta naturreservat kl 8.00. Turen beräknas ta ca 4 timmar.

Sön 10 maj **Från ljunghed till hemlighetsfull skog***
kl 11.00 Svartedalen är ett stort skogsbevuxet vildmarksområde långt från bullriga vägar och samhällen. Bland gran och tall, sjöar och våtmarker hittar vi spår efter människor som en gång levde här. Under vandringen till bostället Bokedalen och vidare till Tvängens stränder bekantar vi oss med dagens Svartedalsnatur och gångna tiders samt med några av de människor som en gång levde här. Vandringen är ca 3,5 km lång och relativt lättgången. Rejäla skor eller stövlar behövs. Ta med matsäck och gärna barn, dock ej barnvagn. Slut ca kl 14.00. Guide Lena Smith, 0733-45 07 59. Samling längs grusvägen vid skylt mot Bokedalen kl 11.00. För samåkning kom till Kungälvsparken** kl 10.30 eller till korsningen i Grandalen (vid tavlan) kl 10.50.

Fre 5 Juni **Naturnatta**
kl 21.30 Vi gör en vandring i våtmarken vid Tofta kile, Kungälv's kommuns i särklass finaste våtmarksområde. Samling vid naturreservatets parkering vid vägs ände. Vi hoppas att få se och höra ett antal av de kvällsaktiva fåglar som finns i området som enkelbeckasin, morkulla, kärrsångare, rörsångare och skägges. Cirka 2 km vandring under 1½ timme.

Sön 14 juni **Blomstervandring på Tofta**
kl 14.00 De vilda blommornas dag! Ragnhild Crawford, 0303-226123, tar oss med på en vandring i botanikens tecken i de vackra markerna kring torpet Äggdal. Samling på reservatparkeringen vid Tofta (vid vägens slut).
Arrangör: Svenska botaniska föreningen

Lör 1 aug **Ängens dag – slätter vid Kolebacka**
kl 10.00 För femte året i rad slår vi vår äng vid Kolebacka med lie. Självklart vill vi göra det extra festligt i år för att uppmärksamma detta. Tag med egen lie om du har, annars finns det att låna. Föreningen bjuder på slätterfika och god stämning. Ta chansen att uppleva och prova på gammaldags lieslätter! Inga förkunskaper krävs, vi visar gärna hur man gör. Samling vid Kolebacka. Kontaktperson: Johan Hjerpe, 0768-932894.

Lör 12 sep **Vildmarksnatur och människoöden kring Hungersvatten***
kl 11.00 Svartedalen är ett stort skogsklätt vildmarksområde rikt på sjöar och våtmarker långt från stora vägar och städer. Vi vandrar ca 4 km på stigar genom sensommarskogen. Längs vägen möter vi mossens och skogens växter och stannar vid lämningarna från den gamla gården Stora Hungersvatten. Längs sjön Hungersvattens branta stränder når vi den fina Stenstugan. Här kan vi se hur människor i Svartedalen bodde till ända in på 1900-talet. Bitvis något krävande och blöt terräng. Rejäla kängor/stövlar behövs. Ta gärna med matsäck. Guide Lena Smith, 0733-45 07 59. Samling på parkeringsplatsen mellan Stora och Lilla Nöjevatten kl 11.00. För samåkning kom till Kungälvsparken** kl 10.30 eller till korsningen i Grandalen (vid tavlan) kl 10.45. Sluttid: kl 14.00.

Lör 26 sep
kl 09.30

Vildmarksvandring vid Övre Långevatten och Mörtevatten

Vandring i "höstskrud" runt sjöarna Övre Långevatten och Mörtevatten. Vi vandrar i naturskog och passerar mäktiga bergbranter, mossar och utsiktsplatser vid sjöarna. Vi spanar efter fåglar och växter och stannar till vid gamla torpruiner, bl.a. Rävaklämman. Terrängen kan bitvis vara mycket fuktig och något brant på vissa ställen. Medelsvår vandring. Ta med matsäck och rejäla skor/kängor/stövlar. Guider är Kåre Ström, 0737-723204, och Roger Gahnertz, 0703-580430. Samling vid Kungälvsparken** 09.30 eller vid Mörtevattens parkering kl. 10.00. Turen beräknas ta ca 4 timmar.

Samarrangemang med Kungälvornitologerna och Västkoststiftelsen

Tor 19 nov
kl 19.00

Årsavslutning

Traditionsenligt med glögg & bildvisning.

Lokal: Mimers hus, Miniaulan.

Under hösten planerar vi även en temakväll om biologisk mångfald i stadsmiljö. Vi diskuterar då med kommunens parkansvarige trädgårdsmästare hur skötsel av grönytor mm kan anpassas för att skapa utrymme för artrikedom inom de tätbebyggda områdena. Information kommer på hemsidan samt i KP.

**Vill du vara med och starta upp en
natursnoksverksamhet i Kungälv?**

Hör i så fall av dig till någon i styrelsen!

Glimtar från några aktiviteter 2014

Vårföreläsning och årsmöte

Efter ett raskt avklarat årsmöte njöt vi av Svante Lyséns uppskattade föredrag, där han tog oss med på sina resor i Ural och Bajkal.

Naturnatta

Regnet dröjde sig envist kvar den 5 Juni men vid 21 tiden slutade det äntligen. Vid halv 10 samlades vi 4 tappra vid Ytterby kyrkoruin för att ta del av sommarnattens mysterier. På betesmarken mot Tega boxades några fältharar. Ladusvalorna tog vara på kvällsljuset över Nordre älv och flög lågt i sin jakt på insekter. Även tornseglarna gjorde en sista insektsjakt. Vi lyssnade förgäves efter någon rosenfink på Sävholmensidan av älven. Efter någon halvtimme kom ett vackert skymningsljus och näktergalen som fanns nära norra brofästet till järnvägsbron började sjunga. Efter en stund hördes ytterligare en näktergal i ett buskage. I vassarna ner mot älven drog flera rörsångare igång sin entoniga sång. Kvällen var efter regnet kylig, det blev aldrig mer än ett smakprov på försommarnattens ljud

Klädbytdag lördag 5 april

Klädbytdagen i Mimers hus lockade ett hundratal besökare.

Arrangemanget var mycket lyckat och mer än 300 plagg bytte ägare.

Naturskyddsföreningen var medarrangör tillsammans med studieförbunden och kommunen inom *Kungälv och Planeten*.

Matlagningskurs torsdag 27 mars

Vårdagjämning var tema under den här kvällen när smak, doft, färg och form stod i centrum. Deltagarna lagade och serverade en klimatsmart och miljövänlig vårmiddag med tre rätter; en förrätt med svartrot, en varmrätt med Skreitorsk och en dessert med citrusfrukter. Vi diskuterade meny och vad det innebär att välja råvaror utifrån säsong, miljö och ekologi, klimat, närproducerat och andra kvalitetsaspekter. På vår hemsida www.kungalv.naturskyddsforeningen.se hittar du meny och recept under Verksamhet. Handla miljövänligt.

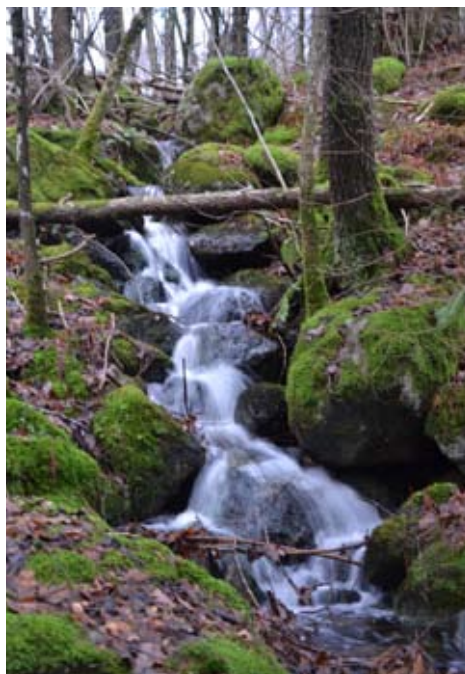
Ängsverksamheten

Det var en liten men flitig skara som mötte upp vid Kolebacka för att ha vårfest och faga ängen den 12 april. Bättre uppslutning var det då på Ängens dag den 2 augusti när ängen skulle slås. Gott humör rådde trots att vi i år

saknade våra spelmän från tidigare år, och som brukligt blev det gott fika som belöning. Några dagar senare pryddes ängen av ett antal höstackar.

Naturvandringar

Ytterligare ett antal guidade vandringar har genomförts i olika delar av kommunen, i alltifrån saltstänkta kustmiljöer till djupaste skog i Svartedalen.

Remissvar och skrivelser under 2014

Remissvaren kan läsas i sin helhet på vår hemsida.

Vindkraftsärenden

Dalen: Föreningen har i skrivelse till kommunen, Naturvårdsverket och Länsstyrelsen gett synpunkter på projektet. Föreningen anser att vindkraftsetablering vid Dalen är olämplig bl a med anledning av förekomst av flera lokaler av hedjohannesört samt häckande trana, *Grus grus*.

Bygglov för vindkraft i Kareby-Torp 1:11: Många boende utmed Präst- och Arnebovägen påverkas. Höga naturvärden finns i form av Långemossen med anslutande bäckar. Dessa våtmarker måste skyddas vid byggnation av tillfartsväg.

Exploatering för byggnation

Synpunkter har lämnats på följande områden:

Detaljplan för Tega 2:5, 140629: Vi föreslår att Synnerödsbäcken, som i nuläget

har en utträtad grävd fåra, åter ges ett naturligt meandrande lopp, vilket även får positiva effekter på vattensystemet nedströms planområdet.

Detaljplaneprogram för Hästgården 1:3 m fl: Hästgården som finns i planområdet bör få vara kvar för att bevara den lantliga karaktären i området och möjliggöra att den biologiska mångfalden bevaras. En gc-väg mellan Diseröd och Hästgården måste iordningställas. Satsning på tätare bussturer krävs.

Synpunkter på detaljplan för Tjuvkil 2:6 m fl: Föreningen anser att utbyggnaden, 140 bostäder, är för omfattande och riskerar att få alltför stor negativ påverkan på natur- och kulturvärden.

Detaljplan för Disekulla och Diserödsskolan, samt detaljplan för Diseröds centrum.

Detaljplan för bostäder på Hareslätt, del av Marstrand 6:7.

Detaljplan Eriksbergs verksamhetsområde, Marstrand 6:7 m fl: Föreningen anser att delområdet som ligger närmast Mjölkekilen bör undantas från exploatering. Möjlig utökning av området istället ske åt andra håll.

Strandskyddsärenden

Planerad upprustning och förtätning av småbåtshamn i Lökeberg:

Verksamheten ligger i ett mycket känsligt område och stor försiktighet måste iaktas för att inte försämra förhållandena i viken.

Övriga ärenden

Förslag till bildande av naturreservatet Marstrand: Föreningen är positiv till bildandet av ett naturreservat där södra Koön ingår. Vi motsätter oss dock att det i nuvarande förslag har undantagits ett område mitt på södra Koön, för att möjliggöra framtida bostadsbebyggelse. Om reservatsförslaget ej kan justeras så att hela södra Koön omfattas är det bättre att behålla nuvarande landskapsbildsskydd.

Synpunkter på samrådsunderlag för planerad 400 kV-ledning mellan Skogssäter och Stenkullen: Föreningen anser att föreslagen ledningsdragning är oacceptabel med hänsyn till påverkan på naturvärden, kulturvärden, landskapsbild och friluftsliv. Den nya ledningen bör utföras som markförlagd kabel. Behovet av den nya ledningen är oklart och bygger på prognoser om en samhällsutveckling som inte är hållbar.

Skrivelse ang mudderdeponering i nära anslutning till marina Natura 2000-området Sälöfjorden: Föreningen anser att denna mudderdeponering klart försämrar livsmiljön för de utpekade natura 2000 arterna i området och att dumpningen därför omedelbart måste upphöra.

Strandskyddsdispens för underhållsmuddring av Suddeviken: Föreningen är främst kritisk till deponi av muddermassorna kan komma att ske i den känsliga Sälöfjorden.

Samrådshandling – vägplan, val av lokaliseringalternativ väg 168 Ekelöv-Kareby: Föreningen är kritisk till vägprojektet som helhet då vinsterna inte synes motivera de omfattande ingreppen i natur- och kulturmiljö. Dock föredrar vi alternativet 'Gröna stråket' före de andra dragningarna.

Vävra berg är räddat!

Efter en lång och enträgen kamp, från såväl närboende som naturvårdare, står det nu klart att det inte blir någon vindkraftspark på Vävra berg. Detta sedan Miljödomstolen först gett projektet avlag, främst pga de negativa konsekvenser det skulle få på berguv som häckar i området, och Miljööverdomstolen sedan valt att inte ta upp fallet för prövning.

Vi gläds med uvarna och önskar god häckning!

Hällmarkstallskog på Vävra berg

B Föreningsbrev

Naturskyddsföreningen i Kungälv

c/o Stig Johannesson

Munkegärdeg. 355

442 41 Kungälv

**Naturskyddsföreningen i Kungälv
presenterar**

2015 års vårföreläsning

Vart tog de stora djuren vägen?

**Om människan och den biologiska mångfalden
med Leif Lithander**

Leif Lithander är biolog vid Naturhistoriska muséet i Göteborg

**Onsdag 18 mars, 19.00
Mimers Hus, miniaulan**